

Exponering för tobak och bly ökar risken för ADHD

Rökning under graviditeten och exponering för bly i barndomen ökar risken för ADHD. Det visar en studie som presenteras i *Pediatrics*.

Studien bygger på ett nationellt amerikanskt material på 2588 pojkar och flickor i åldern 8–15 år som ingick i National health and nutrition examination survey (NHANES). Uppgifter om kost och om modern rökte under graviditeten har funnits tillgängliga. Därtill har författarna haft tillgång till blodprov från deltagarna.

Det visade sig att 8,7 procent av deltagarna uppfyllde kriterierna för ADHD. Värt att notera är att samtliga barn screenades avseende ADHD inom ramen för studien och att 8,7 procent alltså uppfyllde kriterierna för detta, vilket således innebär att man i ADHD-gruppen inte bara inkluderat barn som redan hade en diagnos och/eller som behandlades farmakologiskt.

Bland de barn och ungdomar vars mödrar rökte under graviditeten var det 2,4 gånger vanligare med ADHD. Uppgifter om rökning baseras helt på vad mödrarna själva rapporterat. Det visa-

de sig också att barn och ungdomar med högre serumnivåer av bly oftare hade ADHD än barn med lägre nivåer. Bland de barn i den övre tredjedelen av gruppen med högst halter av bly i serum var ADHD 2,3 gånger vanligare än bland den tredjedel med lägst halter.

Att både ha en mamma som rökte under graviditeten och tillhöra den tredjedel med högst blyhalt i blodet var korrelerat med 8,1 gånger högre risk för ADHD. Författarna konstaterar att rökning under graviditeten och exponering för bly i barndomen båda är riskfaktorer för ADHD som dessutom tycks verka synergistiskt, då barn som utsätts för båda dessa faktorer tycks löpa särskilt hög risk.

Ur ett folkhälsoperspektiv beräknar forskarna att 38 procent av ADHD-fallen hos 8–15-åriga barn kan hänföras till exponering för rökning och/eller bly. I USA motsvarar det 900 000 fall.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Pediatrics. 2009;124:e1054-63.

Migrän med aura kan öka risken för stroke

Migrän med aura är kopplad till fördubblad risk för ischemisk stroke. Det är ett av de huvudsakliga resultaten av en metaanalys som presenteras i *BMJ*. Studien har utförts av forskare från flera amerikanska och europeiska centra.

Utgångspunkten har varit studier publicerade fram till och med januari 2009. Författarna har identifierat dessa med hjälp av de medicinska databaserna PubMed, Embase och Cochrane. Man har tittat på kopplingen mellan migrän med och utan aura och kardiovaskulär sjukdom samt stroke. Nio studier har inkluderats kring sambandet mellan migrän och ischemisk stroke.

En metaanalys av dessa visar att risken för ischemisk stroke är ungefär fördubblad hos individer med migrän. Riskökningen noterades dock bara för migrän med aura. Värt att notera för övrigt är att riskökningen var särskilt markerad bland kvinnor som åt p-piller, rökare och individer under 45 års ålder. När man undersökte kopplingen mellan migrän och hjärtinfarkt samt migrän

och kardiovaskulärt orsakad död var sambandet inte lika tydligt som mellan migrän och stroke.

Författarna har identifierat åtta studier som behandlar migrän och hjärtinfarkt, och resultatet visar sammantaget att migrän inte kan kopplas till ökad infarktisk. Inte heller när det gäller dödsfall till följd av kardiovaskulära orsaker noterades några statistiskt säkerställda skillnader mellan individer med och utan migrän i de fem studier som författarna identifierat som behandlar detta samband. Vilken roll förekomst av aura spelar när det gäller risken att drabbas av hjärtinfarkt och död till följd av kardiovaskulära orsaker går inte att analysera av den anledningen att det helt enkelt inte fanns tillräckligt med studier kring detta.

BMJ konstaterar på ledarplats att kopplingen mellan migrän och ischemisk stroke är så pass kraftig att individer med migrän bör behandlas intensivt avseende andra riskfaktorer för stroke. Att migrän skulle kunna vara kopplad

Leptin tycks minska alzheimerrisken

Höga nivåer av hormonet leptin, som syntetiseras i fettväv och som påverkar hunger och mättnad, kopplas till sänkt risk för alzheimer i en amerikansk prospektiv studie som presenteras i tidskriften *JAMA*.

Författarna har följt 785 deltagare med en genomsnittsalder på 79 år. Ingen av dem led av demens då studien påbörjades. Deltagarna har genomgått löpande utvärderingar avseende bla alzheimer. En mindre grupp, 198 individer, har därtill följts med MR-undersökningar av hjärnan. I dessa tittade man på två parametrar: total cerebral volym och volym av temporalhornen. Under de i genomsnitt åtta år som deltagarna följdes drabbades 111 av demens, och av dessa drabbades 89 av alzheimer.

Det visade sig att individer som hade höga nivåer av leptin i serum i samband med att studien påbörjades i mindre utsträckning drabbades av alzheimer. Ser man på den fjärdedel med högsta nivåer av leptin i plasma drabbades 6 procent av alzheimer under uppföljningsperioden. Det ska jämföras med 25 procent för fjärdedelen med lägsta leptinnivåer.

Ett liknande mönster noterades vid MR-undersökningarna, där höga halter av leptin var korrelerat med hög cerebral total volym och hög temporalhornsvolym. Sambandet mellan temporalhornens volym och leptinhalten i serum var dock inte statistiskt signifikant.

Sammantaget skulle leptin således kunna utgöra en markör för minskad risk för alzheimer, men resultaten måste först verifieras. En intressant aspekt i sammanhanget är att övervikt i medelåldern tidigare kopplats samman med ökad risk för alzheimer.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

JAMA. 2009;302(23):2565-72.

till stroke och strukturella skador i hjärnan är ingen ny tes. En isländsk studie presenterad i *JAMA* och refererad i *Läkartidningen* nr 36/2009 visade att lesioner i cerebellum var vanligare hos kvinnor med migrän och aura än hos jämnåriga kvinnor utan migrän.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

BMJ. 2009;339:b3914.